

«éviter; échapper, glisser (‘instrument tranchant’)), Castras *esquifo* «biais»: fins admetent que l’etimologia SKIUHJAN sigui correcta en aquests casos, ja es veu que quedem lluny del mot fr-oc. pel sentit. D’altra banda s’imposa rebutjar l’etimologia SKIUHJAN en gran part de l’article de Wartburg, car aquest segons el seu lamentable hàbit ha entaforat aquí diversos mots, i fins grups de mots, d’una altra etimologia. Quasi tots els del darrer paràgraf de la col. 125a (en nombre de 10 o 15), tipus *échiffre*, *esch-*, havien d’anar al seu article burgundi SKIFRA ‘estella’ («splitter»), p. 109a, on ha donat precisament ell mateix l’ionès *echiffre* «écharde», «rompre un bois», etc. Quant als *esc(h)if* del paràgraf anterior, aquests sí que vénen de l’adjectiu germànic SKIOH/SKIUH ‘esquiu’ (germà de SKIUHJAN), però és perquè en l’adjectiu la final *-iu* = *-ivus* té en francès la forma *-if*.

Però com que, al capdavant, no tenim cap seguretat que en el *Roland* hagi existit realment una forma amb *-u-* (i no *-v-* com en francès antic pertot), tinc la impressió que és radicalment la idea de germanisme que és falsa en aquest problema etimològic. Si oblidéssim prejudicis, examinaríem el problema fonètic objectivament i llavors reconeixeríem que l’única manera de reconciliar una *-v-* intervocàlica amb una *-f-* intervocàlica és admetent una *-F-* etimològica simple, sonoritzada en francès i no sonoritzada en llengua d’oc: recordem fr. ant. *de(v)ors* (> *dehors*) enfront de l’oc. *defors*, (*de)foras*, fr. ant. *pre(v)ont*, *preon(t)*, cat. *pregon*, enfront d’oc. *perfont*. Així arribaríem a un tipus comú SKAFIRE. Però què és això? Germànic no, ja ho hem vist. Per què no examinar la possibilitat d’un mot pre-romà del grup sorotàptic-lígur, com han resultat ser-ho AGAFAR, ACLOFAR, potser AFANYAR, i com veurem que certament ho és GOLAFRE, LLEFRE, i com potser ho és *cafit-clafit* (CLAFERT), que en tants respectes se li assembla tant, i d’altres amb *-f-* intervocàlica.⁵

Però com que la *-F-* fou el resultat normal de la *-BH-* de l’indoeuropeu en els parlars sorotàptics, com ho ensenyen els mots que acabem de citar (en particular *gafar*, *aclofar*, *bròfec*), res no ens impedeix de sospitar en aqueix *SKAFIRE l’equivalència de l’arrel SKABH- comuna al bàltic, l’eslau, el germànic i el llatí, amb el significat de ‘tallar’, ‘llimar’, ‘aprimar amb ribot’: lit. *skabėti* ‘tallar, partir, estellar’, *skabùs* ‘tallant, afilat’, letó *skābs*, *skabrs* id. i ‘trencadís’, ‘agre’, paleoslau i rus *skób(e)lī* ‘ribot’, ‘llima raspadora’, eslovè *skòblja*, pol. i txec *skobla* id., isl. ant. *skafa* ‘raspar’, a-al. ant. *scaba* ‘ribot’, gòt. *skaban* ‘esquilar’, ‘raspar’, ll. *scabere* ‘raspar’, ‘desgastar’, *scobina* ‘llima’, itàlic *scojina* (> romànic) id., etc., i probablement scr. *ava-skabhnāti* ‘ell trenca’, veg. Pok., IEW, 931.18-26; Trautmann, *Altpreussische Sprachdenkmäler*, 428; Vasmer-Trubáček, *Etim. Slovari Russk. Iazyka* III, 643. En un mot la idea d’aprimat, llimat’ aplicada al cos humà esprimitxat, esvelt.

DERIV.: *Escafidesa* (Verdaguer, DAg., *esque-*), *-quifi-*. *Esquifiment* (DAg.): «el nostre excursionisme no és pas un sport --- que és un amor; y no és pas, tam-

pot, un amor abstracte a la natura, sinó a la nostra natura: y en això no hi ha *esquifiment* d’esperit sinó humanitat de sentiment», Maragall (BCEC, 1906, pàgina 9). D’ací per encreuament amb mots com *escopinada*: *escafinyada* ‘xerrada ofensiva, bufonada’ val. de la Pna. (GaGirona); *escafinyar*; *escafinyat*; *escafinyall* o *esquifinyall* ‘mesquina, cosa esquifida’: «l’esquifinyay de consciència que se m’estava formant, recullia ---», MVayreda (*Puny.*, xxv, p. 380). *Escafinyejar*; *escafitejar*. *Escarrafit* ‘migrat’ cerd.: encreuament amb *escarransit* (també *escarrafit* en algun parlar oc. mod.). **Escafideria*, alterat en **escafineria* (cf. *tosuderia* > *-ueria*), i amb metàtesi de les vocals: «van llogar lo pis del terrat: una *esquifeneria* del sistema modern de caseriu abreuiat del orde de cria de canaris: a dins pertot s’hi topava ---», EmVilanova, *Plo-rant i Rient*, p. 93.

¹ La data deu ser posterior a 1785, en tot cas anterior a 1792, en què comença la guerra, i ja a penes hi ha comunicacions, almenys de gent pacífica i poruga, com Maldà, i a penes hi ha moments de pau fins a 1815; després d’això Maldà ja és vell, i amb el seu horror i por de tot el que és «francès» o «gavatx» no hi hauria fet excursions. — ² No sé si suprimí aquesta estrofa espontàniament, que en efecte no la substituï, i en la versió definitiva tot això ho canvià per un text millor. Però ací va intervenir el jutge barceloní, que se suposa Balari, posant a *escafida* l’acotació *esquifida*, de *σχύφος*. Justament aquesta pseudo-etimologia grega, és una bona comprovació que fou Balari aquest conseller o àrbitre estilístic (no he vist l’autògraf i dispoço només de l’ed. crítica Junyent-Riquer): a un col·lega que no sé si ha vist la lletra, o alguna fotocòpia potser imperfecta, li he sentit dubtes sobre l’incert de la identificació. La impressió que fan diverses suggerències d’aquest jutge no em sembla contrariar-la. No sé si la insinuació de correcció del mot provinent d’un erudit tan important no ajudà a la decisió del poeta de canviar el text. És clar que aqueix ètímon (‘espècie de tasa alta per beure, sense peu’) no es pot pendre seriosament. — ³ Usa el verb transitiu el bon poeta bigordà M. Camelat, però el sentit ací és diferent: «lou courrau aperat Tucoulet / dens l’arberalhe <‘arbrada, bosquina’> que lusibe / a l’arayòu qui l’*escabibe*» (Beline, *Les Amoureux*, p. 4) que en l’edició mateixa figura traduït (trad. lliure) «réveillé dès les premiers rayons de soleil, l’enclos Tucoulet reluisait entre les arbres». Sembla doncs correspondre a «réveillé». Palay, ultra el significat transcrit, recull *escabit* «gai, enjoué, éveillé, vif». Sembla que sigui un mot enterament diferent, però potser és només una evolució una mica materialitzant del sentit de *escafida* ‘esvelta, gràcil’ dels textos del S. XIII. *Escafida* e *ben facha*, *cors delgat* e *escafit*, donades les idees trobadoresques sobre la dona avinent, sempre presentada com a formosa però també «gaia», es passava a ‘eixerida, viva, desperta’. En canvi hem de rebutjar l’aplec que fa Wartburg, amb el mot provençal *escàfi*, que posa com a n.º 2